

IGRIŠČA IN JAVNO DOBRO

O tem, da se je varnost otroških igrišč v Sloveniji v zadnjih nekaj letih izboljšala, ni dvoma. To velja predvsem za igrišča v vrtcih in šolah, viden napredek pa je tudi na igriščih, ki jih vidimo ob gostinskih lokalih in raznih trgovskih centrih. Sliko pa (pre)pogosto kvari stanje na igriščih, postavljenih v parkih, med stanovanjskimi bloki, na rekreacijskih površinah, skratka, na javnem dobru.

Vprašamo se, zakaj je temu tako. Kar nekaj razlogov je, zakaj prihaja do takih razlik.

Otroška igrišča vrtcev sodijo v področje zakonodaje, ki ureja problematiko vzgojno-izobraževalnih ustanov. Že od leta 2000

obstaja [Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca](#),

ki obravnava tudi zahteve, vezane na urejenost in varnost zunanjih igrišč. Čeprav je v zadnjih letih omenjeni pravilnik doživel kar nekaj dopolnitev in ima še sedaj veliko pomanjkljivosti, so kljub temu opazne pozitivne spremembe. Marsikje ni šlo brez negodovanja, vendar ima veliko vrtcev nova ali popravljena stara igrala, urejene podlage, varno okolico itd. Tudi nadzor nad igrišči vrtcev je v letu 2008 doživel spremembe. Pooblastila za to področje je pridobil [Zdravstveni inšpektorat](#), ki je, po svoji strokovni usmerjenosti, vsekakor primerna institucija za nadzor varnosti in zdravja otrok v vrtcih.

Nekoliko slabše je stanje v šolah, še posebej tistih, ki v svojem sklopu nimajo vrtca. Ker jih omenjeni pravilnik formalno ne pokriva, je tudi skrb za varna igrišča na nekaterih šolah nekoliko zanemarjena.

Situacija se je izboljšala tudi na igriščih, ki jih kot del tržne ponudbe postavljajo gostinski in trgovski lokali. Zakonska podlaga, ki na splošno ureja dogajanje na trgu, je [Zakon o splošni varnosti proizvodov](#). Ta nedvoumno nalaga vsakemu ponudniku, da mora biti izdelek-igralo, ki ga ta izdelava, postavi ali da na trg, varno, prav tako pa mora biti varna celotna storitev – igra. Znotraj istega zakona je navedeno tudi pojasnilo, da sta izdelek ali storitev varna, v kolikor sta skladna s standardi. Skladnost s standardi se dokazuje s preskušanjem in pregledi, nadzor nad izvajanjem ukrepov pa ima [Tržni inšpektorat RS](#). Prav aktivnost tržnih inšpektorjev je v veliki meri pripomogla, da se je varnost igrišč v trgovskih, predvsem pa gostinskih lokalih, močno izboljšala.

<http://www.mauryco>

Igrišča na javnih površinah oziroma na t. i. »javnem dobru« so (kar se varnosti tiče) nekoliko zapostavljena. [Stvarnopravni zakonik \(SPZ\)](#) pojem »javno dobro« opredeljuje kot stvar, ki je v splošni rabi. To pomeni, da jo v skladu z njenim namenom, ob enakih pogojih lahko vsakdo uporablja. Otroško igrišče, ki ima status javnega dobra, mora biti namreč dostopno vsakomur, nikakor pa to ne pomeni, da je tudi last nas vseh. Lastnik igrišča (oz. vsaj lastnik zemljišča, na katerem je igrišče) naj bi bil vedno znan, pa naj bo to fizična oseba, občina ali kdo drug. In če je znan lastnik, je znano tudi, kdo je odgovoren za varnost igrišča. Prav na tej točki pogosto prihaja do nesporazumov in posledično do opuščanja skrbi za varno igrišče. Pa ni logičnih razlogov za tako stanje. Večkrat zasledimo, da je lastnik igrišča v vrtcu in igrišča v parku isti, npr. občina, skrb za varnost igrišč pa je lahko tako različna. Upoštevati moramo seveda tudi dejstvo, da so pogoji vzdrževanja vrtčevskih igrišč na nek način ugodnejši. Gre za ograjena, lahko tudi varovana igrišča, igra je nadzorovana, uporabniki so vedno isti, starostna struktura je nespremenjena itd. V

nasprotju s tem so igrišča na javnih površinah bolj izpostavljena vandalizmu, struktura in potrebe uporabnikov (otrok) so težko predvidljive, še dodatne zaplete pa povzročajo morebitna nerazčiščena lastniška razmerja in še bi lahko naštevali. Eden bistvenih razlogov za slabo varnost na teh igriščih pa je seveda v pomanjkljivi zakonski ureditvi. Formalno sicer obstajata zakonski podlagi v [Zakonu o lokalni samoupravi](#) in [Zakonu o varstvu okolja](#), ki govorita o urejanju in čiščenju rekreacijskih in drugih javnih površinah, vendar preveč na splošno. Nikjer niso omenjena otroška igrišča, prav tako ne konkretne zadolžitve in odgovornosti.

In ravno tu, na področju zakonodaje, bi bilo potrebno nekaj storiti. Odgovornost za javna igrišča mora biti bolj jasno opredeljena in primerno nadzorovana. Mogoče bi bilo ustrezno pogledati, kako je področje varnosti na otroških igriščih zakonsko urejeno v bolj razvitih državah in posnemati koristne prakse.

Ne samo za igrišča na javnih površinah, tudi za vsa ostala igrišča je potrebno bolje poskrbeti, predvsem pa se je tega treba lotiti strokovno. Zavedati se moramo, da je varnost otroških igrišč vsaj tako pomembna kot varnost pri delu ali varnost v prometu. Na teh področjih nikomur niti na misel ne pride, da bi se s to materijo ukvarjali priučeni strokovnjaki, kar pa se pri igralih prepogosto dogaja. Tudi edini podzakonski akt, pravilnik, ki ureja to problematiko v vrtcih, to odgovornost nalaga osebju vrtca. V Sloveniji je že nekaj strokovnjakov, ki se ukvarjajo z otroškimi igrišči, kljub temu (ali ravno zaradi tega) pa je nujno potrebno izdelati merila, ki bodo določala, kdo, pod kakšnimi pogoji in po kakšni metodologiji lahko izvaja odgovorna dela s področja zagotavljanja varnosti igrišč. To pa je seveda naloga države.

In kaj lahko storijo starši, ki danes vodijo otroke na javno igrišče? Kot državljani imajo seveda pravico od lastnika igrišča zahtevati varno igrišče. Starši naj lastnika igrišča opozarjajo na pomanjkljivosti, ki jih opažajo, združujejo naj se v interesne skupnosti in naj na socialnih omrežjih kažejo na neurejena igrišča v svoji bližini. Lastnika igrišča morajo opozarjati na slabo označenost igrišč, pomanjkanje opreme za spremljevalce otrok ipd. Slejkoprej se bodo pokazali učinki. Dobro je, da pri teh prizadevanjih poiščejo tudi strokovno pomoč. Verjamem, da smo vsi, ki se poklicno ukvarjamo s to problematiko, pripravljeni priskočiti na pomoč, saj imamo skupen cilj, to je varnost otrok.

Pripravil:

Slavko Rudolf

dop. jun 2017